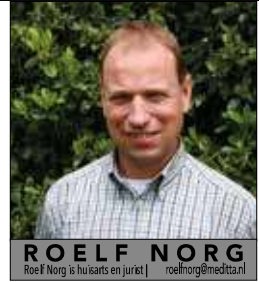

Lek en veren

Het verhaal van Hans Brinker is bekend. Hij stak zijn vinger in de dijk, voorkwam een grote overstroming en redde zo het leven van duizenden mensen. Hans Brinker is zo ook te zien in Madurodam. Klompen aan, pet op en een overall aan, die hem te klein is. Voor een nieuwe heeft de held geen geld.

Het datalek in CoronIT van de GGD beheerst het nieuws op het moment dat ik dit schrijf. De mogelijke lekkage was al langere tijd bekend, maar pas na goed werk van journalisten heeft de GGD de data-exportfunctie van het programma uitgezet. Gegevens van tienduizenden Nederlanders kunnen niet meer zomaar met de druk op één knop worden uitgespoeld en verhandeld. De vinger is in de dijk gestoken, de ramp afgewend. Nu wordt gediscussieerd over een nieuw ICT-systeem.

Tegelijkertijd is onlangs een vereniging van CMIO's opgericht, Chief Medical Information Officers. Smieoos of Zjmaaioos. Huisartsen die zich bezighouden met automatisering in de eerstelijnsgezondheidszorg. Zij krijgen de ondankbare

taak om mee te denken over het ontwerp en vooral ook de implementatie van digitale toepassingen in onze zorg. Ik noem het een ondankbare taak, omdat we het liefst alles plug-and-play willen. Veel huisartsen benaderen hun HIS en andere softwaresystemen ook zo. 'Het moet gewoon doen wat ik wil, zonder dat ik erbij na hoeft te denken.' Dat is op zichzelf voorstelbaar. Het is goed dat systemen zo veel mogelijk op deze manier worden ontworpen. Maar er is een keerzijde. Als je je niet meer hoeft af te vragen wat een systeem voor je kan doen, en je jezelf dat dus ook niet meer afvraagt, dan blijft een groot deel van de mogelijkheden die een computersysteem je biedt, onbenut.

Dat is geen nieuw verschijnsel. Van Windows, Word en Excel gebruikt ook vrijwel niemand de vele mogelijkheden die de programma's bieden (voor Apple-adepten geldt heus iets vergelijkbaars). Je gebruikt het pas als je het nodig hebt. Maar weet je hoe je het moet gebruiken? *Weet je dan überhaupt dat je het kunt gebruiken?*

De overheid heeft de HIS-leveranciers in het najaar opgedragen om een Coronamodule te bouwen ten behoeve van de vaccinatie van de bevolking. Tot op heden is die nauwelijks gebruikt. De hele huisartsgeneeskundige infrastructuur is nauwelijks gebruikt. Terwijl we met zijn allen toch allerlei functies hebben waarvan men nauwelijks lijkt te weten dat we die hebben. Zoals: organisatietalent, patiëntgerichtheid, bereikbaarheid, enthousiasme, motivatie en, niet te vergeten, dataveiligheid. Het lijkt wel alsof de overheid ten aanzien van de vaccinaties op een plug-and-play manier over ons huisartsen denkt. 'We zetten de huisartsen aan en dan moeten ze doen wat we van

ze verwachten.' Men ziet alleen wat er is, maar niet wat er mogelijk is. Zoals een lekdichte massavaccinatiecampaïne...

Met de nieuwe CMIO's in huisartsenland zijn we in ieder geval tot nóg meer in staat. Zij zullen ons kunnen leren hoe wij onze computersystemen optimaal gebruiken. Ze zullen adviseren over het gebruiksvriendelijke(r) inrichten van het zorglandschap. En ze zullen dit zorglandschap helpen voorzien van een veilige omwalling. En, als het nodig is, de vinger op de zere plek leggen als er iets niet goed gaat. Of in de dijk steken als er een acute dreiging is.

Ik noemde dit een ondankbare taak. Waarom? Omdat het vaak werk is dat buiten het zicht van ons doorsnee huisartsen gedaan wordt. Als er iets misgaat, is er gemakkelijk kritiek. Als het goed gedaan is, wordt het voor vanzelfsprekend aangenomen. Dan ziet men niet de CMIO-held die de vinger in de dijk gestoken heeft. Zoals ook de Held van Haarlem anoniem gebleven is. Want het was niet Hans Brinker, maar déze sluiswachtersjongen die zijn vinger in de dijk stak. Hij verdient de pluim op zijn hoed. Maar zoals het zo vaak gaat: een ander krijgt de veren opgestoken. ■

*Voor het schrijven van deze column heb ik de originele bronnen niet gebruikt, maar me gebaseerd op Wikipedia en <http://www.hetoudekinderboek.nl/blogs/2016/de-held-van-haarlem-en-hans-brinker-een-onuitroeibare-misvatting>. Maar ik heb wel meteen bij een van onze geplaaagde boekhandels de originele uitgave van het boek *Hans Brinker, or the silver skates: a story of life in Holland* van Mary Mapes Dodge besteld. Momenteel kun je ook een Nederlandstalige kinder-versie bestellen bij uitgeverij Corona...*